

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1869.

ΤΟΜΟΣ ΙΘ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 455.

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΠΕΡΙ ΒΛΑΧΩΝ Η ΚΟΥΤΣΟΒΛΑΧΩΝ.

1. Περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Κουτσοβλάχων, τῶν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, Θεσσαλίᾳ καὶ Ἰπερίῳ ἐποικισάντων καὶ ἔγκαττεστημένων, διγονοοῦσιν οἱ ἔθνολόγοι, ὅσοι μονογραφικής ἢ σπυραδικῶς ἐποιήσαντο αὐτῶν μνεῖαν, οἱ μὲν ἀπορχινόμενοι, δῆτα ἀπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως τῶν χωρῶν τούτων (166—167 π. Χ.) ψηφίσματι τῆς Ρωμαϊκῆς Συγκλήτου ἀπεστάλησσιν ἐκ τῆς γώρας τοῦ Λαζίου ὡς πολιτικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ἀποικοὶ, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατακτήσεως καὶ ἐπαύξησιν τῶν δημοσίων προσόδων, παραγθυτομένην ἐκ τῆς συστηματικῆς κτηνοτροφίας, ήν ἐπεφορτίσθησαν ἵδασκεν, ἔχοντες ὑπὸ τὴν διάθεσιν τῶν τάξις τε πεδινὰς καὶ τὰς ὁρεινὰς πλουσίας νομάς, τῶν ὅποιων αἱ ἥρησται γῆρας ηὔμοιρουν.

2. Εἶτεροι δὲ ἀντιτασσόμενοι εἰς τὴν γνώμην ταῦτην πρεσβεύουσιν, δῆτα τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον ἔγκαττη περιουδικῶς εἰς τὰς γώρας ἐκείνας τῆς Ἐλλάδος, ἀποσπαζόντες περὶ τὸν τοῦ αἰῶνα ἐκ τῶν Δακορουμάνων (1), τῶν ἐν τῇ Ὀχθείᾳ (Ripensia) Δακίᾳ,

τῇ πάλαι Κάτω Μυσίᾳ, καὶ νῦν Βουλγαρίᾳ, ὅτε ἡ μεσόγειος (Mediterranea) Δακίᾳ, ἦτοι ἡ Μολδοβλάχίᾳ καὶ Τρανσυλβανίᾳ νικηθεῖσαι κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν αὐτόσιων εἰσελασάντων Λβάρων.

3. Ἀποδεχόμενοι τὴν ἔθνολογικὴν ταύτην δοξασίαν, πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς πρώτης γνώμης ἐπιστρομέν τὰς ἐπομένας περιτηρήσεις.

Α'. Ἐὰν ἐγίνετο ἡ ἐπιψήφιστις καὶ ἀποστολὴ τῶν ὡς εἴρηται Ρωμαϊκῶν ἀποικιῶν, ὡς συμβέβην ἴστορικῆς ἀξίας οὐκ ἀν διέλαθε τὸν Πολύδιον, γράψαντες τὰ τῆς κατακτήσεως τῶν ῥηθεισῶν χωρῶν ἐν λεπτολογίᾳ τὸ 140 ἔτος π. Χ. οὔτε τὸν Τίτιον Αι-

Βαλάχοι, Βλάχοι, Βλάστοι, Μπλάχοι, Μπλάστοι καὶ Ολάχοι. Ο Δακορουμάνοφιλος ἔθνολόγος καὶ γραμματικός Ι. Κ. Μάξιμος, γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Μακεδονίας, θεωρήσας δύσποχον καὶ περιτροπήτικὸν τὸ ὄνομα Βλάχοι, καθὸ ἄγνωστον καὶ ἀνάξιον τῷ ἐκ Γετῶν, Δακῶν καὶ Ρωμαίων συγκεκριμένῳ ἔθνει, παρηγορεῖται πείθων ἔμπτεν δῆτα Βλάχοι καὶ Ρωμαῖοι σημαίνουσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸν ἔθνος, διότι οἱ Γεγιανοί ἐκάλεσαν Βλάχους τοὺς Γελάτας, καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸν ἀπεδίθη ἀκολούθως τοῖς Ρωμαίοις φέντες κατακτητικὲς τῶν Γαλατῶν (ὅρα εἰλ. ΑΑ, τοῦ κατωτέρου μνημονεύμένου πονηματός του). Ο τοιετορος Διονύσιος Φωτεινός, δὲ τὴν ἴστορίαν τῆς πάλαι Δακίας ἐπιμελῶς καὶ κατὰ τὸ ἐνδὸν συντάξεις καὶ ἐκδόσεις τὸ 1819 (εἰδενὸς Δακορουμάνου λαβόντος πρόνοιαν τὰς ἐκπλήρωσιν τοιετοῦ ἔθνους καθήκοντος), ἐτυμολογεῖ τὴν λίξιν Βλαχίκην ἐκ τῆς Βάλια, πηγαινούσῃ σλαβωνιστὶ μέρος κατωφαρίς, καὶ τῆς λατινικῆς λίξεως ἄκουα (Οδωρ), εἰσὶν Βαλάκους καὶ κατὶ παραβοράν Βαλάκια, Βαλάσια, Βαλάγια καὶ Βλαχίς (Τόμ. Γ', σελ. 2.).

(1) Εἰς τοὺς Δακορουμάνους ἐν γίνεται ποικιλοπόσφερτον ἔθνος ὃντας ἄπειδόθη κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἐποχὴν, εἰσὶν Βλάχοι,

ειον, δεστις ἀντιγράψας τὰ τοῦ Πολυβίου κατὰ τὸ 40, ἀνέγραψε καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ συμβάντα ἐν ταῖς χώραις ταύταις.

Β'. Πή τῆς Ῥώμης Σύγκληπτος ἐν τῇ κατακτήσει τῆς Ἰλλυρίας, τῆς τε Ἡπείρου καὶ τῶν ὁμορων Ἑλληνικῶν χωρῶν, ἀπένειμεν αὐταῖς δημοκρατικόν τι πολίτευμα μὴ προέδρους ή δυνάστας ἐπιτοπίους ἀφιεπιμένους αὐτῇ, οἷος ὑπῆρξεν ὁ Ἡπειρώτης Χάρωψ ὁ νεώτερος, δυναστεύεας ἀπὸ τοῦ 167 μέχρι τοῦ 146 π. Χ.

Γ'. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ γεωγράφου Σκύρου τοῦ Χίου (90 π. Χ.) ἐκ τῶν Ἰλλυρικῶν ἔθνων τὰ μὲν βασιλευόμενα, τὰ δὲ αὐτονομούμενα διετέλουν τακτά μέχρι τῶν ἡμερῶν του.

Δ'. Οἱ Στράβων, ὃν τινες παρεισάγουσιν ὡς μαρτυροῦντα ἐν τῇ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς εἰσαγρίου ἐποχῇ γεγραμμένη γεωγραφίᾳ του, περὶ τῆς ἐν Ἡπείρου Ρωμαϊκῆς ἀποικήσεως, οὐδέν τι τοιοῦτον λέγει εἰς τὸ περὶ Ἡπείρου Βιβλίον Ζ'. τῆς Γεωγραφίας, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ Ζ' καρχαλαίῳ τούτων λέξεων· «Ἐκστρατοπεδεύουσιν αὐτοῖς Ρωμαῖοι τοῖς οἴκοις κατασταθέντες μὴ αὐτῶν δυνάσται...»¹ ὅπερ οὐδεμίαν παρέχει μαρτυρίαν, ὅτι ἐν ταῖς Ἡπειρωτικαῖς πόλεσιν ἀποκίσθησαν Ρωμαῖοι, ἀλλ' ὅτι ἐστάθμευον στρατιωτικὰ στίφη τηροῦντα τὴν ὑποταγὴν καὶ δημοσίεν ἀσφάλειαν, ὡς ἐν ταῖς ἀλαΐαις κατακτηθεῖσις Ἑλληνικαῖς χώραις ὑπῆρχον τοιαῦτα, ταῦτα μόνον ὑπαρχούσης τῆς διεφορᾶς, ὅτι μετὰ τὴν τρομερὰν καταστροφὴν, οἵνη ὑπέστη ἡ Ἡπειρος ἐκ τῆς Βαρδαρίδης τοῦ Παύλου Λίμνης, ἔμενον οἱ οἴκοι τῶν σφραγέντων καὶ αἰχμαλωτισθέντων Ἡπειρωτῶν ἔσημοι, καὶ ἐχρησίμευον ὡς στρατῶνες.

Ε'. Εἶν, καθά τινες ἀποφαίνονται, αἱ στρατιωτικαὶ ἀποικίαι ἐγένοντο ἐπὶ τὸ ἐκδιδόνται ἐκ τῶν Ηλυδίων ὄρεων τοὺς ἐκεῖτες ἀνυποτάκτους μείναντας Ἡπειρώτας, καὶ μονίμως κατέχειν αὐτὰ, συγχρήνως δὲ προάγειν τὴν επικνοτροφίαν (καθὸ ποιμανοῦσιν διτῶν τῶν Ρωμαίων ἐκείνων ἀποικῶν), ὁ σκοπὸς οὗτος ἐμπατεύετο, διότι αἱ Ηλυδίαι ὄρειναι νομικὴ κατὰ μόνον τὸ θέρος εἰσὶ χρήσιμοι καὶ προστατεῖσι, αἱ δὲ τῆς σειρᾶς αὐτῆς κλιτές ἔνθεν καὶ ἔνθεν καθίστανται ἀπρόσιτοι καὶ σχεδὸν ἀκοινώνητοι, ἔνεκκ τοῦ δριμυτάτου ψύχους καὶ τῶν παχυτάτων χιλιῶν, ἐξ ὧν κατακαλύπτονται ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ φιλινοπόρου μέχρι τῆς λήξεως τοῦ ἔκρος;² διὸ καὶ οἱ καθ' ἥμερας κάτοικοι τῶν αὐτόθι κοινοτήτων μετανχτεῖσθαι καθ' ὅλην τὴν εἰρημένην ἐτοσίαν ὥραν.

Ζ'. Τοικύτη τις ἀποικία ἀν ἐγίνετο μετὰ τὴν μαναργίαν τοῦ Αὐγούστου, οἱ σύγχρονοι καὶ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς, ὁ Πομπήιος Μέλας (30 μ. Χ.), ὁ Ηλεύθερος (130), ὁ Κλαύδιος Αἰλιανὸς (130), ὁ Ιουστίνος (140), Άπιανὸς ὁ Ἀλεξανδρεὺς (150),

Δίων δ Κάσιος (210), οὐκ ἔθελον ἀποσιωπήσαι βεβίωτος τοιούτον ἀξίον λόγου γεγονός.

Ζ'. Περὶ τὴν ἀνωτέρω ἐποχὴν, ἀν ἐγίνετο ἡ εἰρημένη ἀποικησία, οἱ ἔγγονοι τῶν ἀποίκων, καθ' ἡ συνετήρησαν βαμαῖκουσαν τὴν διάλεκτον τῶν προγόνων των, καὶ τοι συναδελφωθέντες πολιτικῶς καὶ κοινωνικῶς τοῖς αὐτόχθοσι λαοῖς, ἥδην τοτε συντρεπεῖσι καὶ τὴν χρῆσιν τῆς λατινικῆς γραφῆς, ἵνα δὲ αὐτῆς περισώσωσι τὰς ἀναμνήσεις, τὰς δοξασίας καὶ τὰ φυλετικά των ἔθιμα, ἐνῷ μέχρι τῆς αὐτοκρατορίας Λέοντος τοῦ Ἱακύρου (716—741), ἡ λατινικὴ γλῶσσα ἐπεκράτει ὡς ἐπίσημος πανταχοῦ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, καὶ οἱ ἀπὸ Ρωμαίων ἐξελληνισθέντες ἐγκατέλιπον διὰ παντὸς σὸν τῇ γραφῇ καὶ τὴν διάλεκτον, καὶ τὰς ἔθνικὰς ἀναμνήσεις. Τοιοῦτον δὲ γραφικὸν πλεονέκτυμα καὶ προσὸν, εἰς τὸ παντελὲς ἐστερεῖτο τὸ ἐν ταῖς ἡτοίσαις χώραις ρουμουνικὸν ἔθνάριον, διότι καὶ οἱ πρόγονοι αὐτῶν Δακορουμοῦνοι ἀπεστερήθησαν αὐτοῦ τοῦ πλεονεκτήματος, ὅτε κατεκτήθησαν ὑπὸ τῶν Γότθων καὶ Ἀθέρων, καὶ παρεισήγαγον ἀντὶ τοῦ ἀπολεσθέντος αὐτῶν ἀλεξανδρίτου τὸ ελαβωνικόν, ἢτοι τὸ Κυριλλειον, ὅτε πολιτικῶς συνεταυτίσθησαν τοῖς Βουλγάροις (870).

Δ'. Ταῦτα προτάζοντες εἰς ἀντίκρους τῶν πρεσβευόντων, ὅτι οἱ νῦν ἐν τῇ Ἡπείρῳ καὶ ταῖς ὁμοροῖς χώραις Βλάχοι κατάγονται ἀπὸ εὐθείας ἐκ τῶν τῆς Ῥώμης πολιτῶν, ἀναπτύσσομεν ἴστορικῶς τὴν δευτέραν γνώμην ὡς στρατῶνες.

Μετὰ τὴν ἐν ἔται 105 παντελῆ καθυπόταξιν τῶν Γετῶν καὶ Δακῶν (1), γενομένην ὑπὸ τοῦ Τραϊανοῦ, ἐσπεύσεν ὁ κατακτητὴς νὰ ἐγκαταστήσῃ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κατακτηθέντων, μυριάδας Ρωμαίων γνησίων πολιτῶν καὶ παρεισάκτων ἐπὶ ἐνοικήσει τῆς ἐρημωθείσης χώρας καὶ ἀσφαλείᾳ τῆς κατακτηθεῖσας.³ Οἱ στρατιωτικοὶ δὲ οὗτοι ἀποικοί, Ρωμοῦνοι κληθέντες καὶ μονίμως διὰ πλείστων προνομίων ἐγκαταστάντες, ἔξελατίνισαν μὲν ἀρκούντως τοὺς μείναντας αὐτόχθονας λαοὺς τῆς γλώσσης, τοὺς νόμοις καὶ τῷ πολιτισμῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀφωμοιώθησαν πρὸς τὰ ἦθη, τὴν δίαιταν καὶ τοὺς ἴδιωτισμοὺς τῶν αὐτογθόνων, ἐκ τοῦ φυράματος δὲ τούτου συνεκροτήθη τὸ Δακορουμουνικόν ἔθνος, εἰς ὃ ἀπὸ τῆς Γ' ἐκατονταετηρίδης εἰσεχώρησε βαθμηδὸν καὶ ὁ χριστιανισμὸς ἐκ τῆς παροχθίου Μυσίας μετενεγκέστης (2).

(1) Περὶ τῶν αὐτοχθόνων αὐτῶν ἔθνων, Ικανᾶς σπουδαιοτάτας παρατηρήσας καὶ πληροφορίας πύργοις ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ μονογραφίᾳ τοῦ σερβού καθηγητοῦ Γ. Γ. Παπαδόπουλου, ὃπερ τὸ τίτλον «Περὶ τοῦ ἐν Βλάχοις Ἑλληνισμοῦ» ἐμβεβράνη ἐν τῷ Ηνδώρᾳ, τεῦχος 224 καὶ 225, τῷ 1850.

(2) Τῆς αὐτῆς ἀμφωτεύσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἔχουμενοντας πηγὴν τὰ πρακτικά τῆς ἐν Νικαίᾳ Ἀγοράς Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325), ἐν οἷς ἀγαγιγγώσκεται συμπερεβρέοντες οἱ Ἐπί-

Άπό τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Γότθων, ἐπὶ Λύρηλικοῦ (374) τὸ Δακορουμουνικὸν στοιχεῖον μεταφυτεύθεν εἰς Κάτω Μυσίαν (1) τοσοῦτον ἐπεκράτησεν, ώστε πᾶσαν τὴν παρὰ τὸν Ιστρὸν χώραν κατέστησε Δακορουμουνικὴν, ἐφ' ὧ ἐκλήθη παροχθίκ Δακία, πρὸς διάκρισιν τῆς μεσογείου Δακίας (2), ὑποδιηρημένης εἰς Μολδοβλαχίαν καὶ Λδελίαν ἡ Τρανσυλβανίαν. Τοῦτο δὲ ἔξαγεται ἐκ τοῦ ψηφίσματος τοῦ Ιουστινιανοῦ, δι' οὗ ἀναδείξει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς πατρόδος του Δυχιδοῦ αὐτοκέφαλον ἀρχιεπισκοπὴν, ὑπὸ τὸν τίτλον Α' Ιουστινιανὴν, καθυπέβαλεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς καὶ τὰς πρὸ καιροῦ κατασταθεῖσας ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς τῆς Μεσογείου καὶ Παροχθίου Δακίας.

5. Οἱ κάτοικοι τῆς παροχθίας Δακίας ὑπὸ τῶν ρωμαϊκῶν καὶ βυζαντινῶν λεγεώνων προστιζόμενοι καὶ ὑποθαλπόμενοι, συνετήρησαν τὴν πολιτικὴν καὶ θρησκευτικὴν τῶν ὑπαρξίων ἀπέναντι τῶν ἀλλεπαλλήλων εἰσβολῶν καὶ ἐπιδρομῶν τῶν Οὔνων, Γότθων, Βανδάλων καὶ Γεπίδων· περιτῆλθον δὲ εἰς λίαν ἐπικίνδυνον. Θέσιν περὶ τὰ μέσα τῆς σ' ἔκατοντας τηρίδος, ὅτε οἱ Ἄνδροι, ὅμορφοι τῶν Γότθων, ἐξδιάζαντες αὐτοὺς ἐκ τῆς Μολδοβλαχίας, συνέστησαν ισχυρὸν βασίλειον, καὶ ἐξορμώμενοι αὐτόθεν εἰσέβαλον εἰς τὴν Μυσίαν, ἔξαπλοῦντες τὰς ἐπιδρομὰς καὶ δηγώσεις καὶ μέχρι Θράκης. Κατὰ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον πρὸς τὸ ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοιούτων σκληροκαρδίων γειτόνων, (Ἄρειανῶν τὸ Θράκευμα) χιλιάδες ἐκ τῶν τῆς Κάτω Μυσίας Δακορουμουνιῶν, ποιμενόβιοι καὶ ἀπολίτευτοι κατὰ τὸ πλεῖστον δυτερεύοντες τὰς οἰκογενείας καὶ τὰ πολυπληθῆ αὐτῶν ποίμνια, προέβησαν εἰς τὴν Θράκην, καὶ ἐκλέξαντες θέσιν κατάλληλον διὰ τὰ ποίμνια καὶ ἀσφαλῆ δι' ἐκυτοὺς τὸ μέγα δρός τοῦ Αἴμου, ἐνώκησαν κατὰ τὰς κλιτύας καὶ τὰς ὑπωρείας αὐτοῦ, τῇ ἐγκρίσει τῆς Αὐτοκρατορίας, μεθ' ὅ περιοδικῶς καθ' ὄμβριας ἀποσπόμενοι, μετώκησαν πλεόναποι τῶν Σκοθῶν, τῶν Γότθων, καὶ ὁ τῶν Δακῶν καὶ Βίσσων ἀπίσκοπος Νικήτας (Ταρτιλλιανός).

(1) Ἀνω Μυσία ἐκάλειτο τότε ἡ νῦν ἐλευθέρη καὶ ὑπόθευλος Σερδία.

(2) Ἀντιδοσίουντες πρὸς τὸν ῥήσαντα Κύρ. Παπαδόπουλον, ἀποδεχόμενα ἀδιστάκτως, ὅτι Δακία Μεσογείος οὐκ ἦν ἄλλη παρὰ τὸν τὸν Τρανσυλβανίαν καὶ Μολδοβλαχίαν καὶ οὐχὶ τὰ μεσογαιάτερα μέρη τῆς Κάτω Μυσίας τὰ μέχρι τοῦ Αἴμου, καθάγνωματεῖς ὁ κ. Δ. Trebeou Lauriūn (Π. ανδ. τεῦχ. 235). Τὴν γνῶμην τοῦ κυρίου τούτου μὴ παραδεχόμενοι, ἔγουμεν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις καὶ τὰς ἀσυμβίδαιστους τῆς συγκαταθέσας τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἵναν ἐπὶ ταῖς ποσαύταις χώραις τῆς Βιζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ήσουλετο ὁ φτυαῖς Ιουστινιανὸς ἀποστερεῖσαι τῆς δικαιοδοσίας τοῦ καὶ χώραν ἐγκειμένην παρὰ ταῖς θύραις, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὴν αὐτὴν δὲ ἀντιδοσίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Κ. Παπαδόπουλον καὶ περὶ τῆς ἐπὶ Αὐρολιπενὸν ἰσχυτισμένης τοῦ Δακορουμουνικοῦ στοιχείου τοῦ ἐπὶ κατ' αὐτὸν Τραϊανῆ Δακίᾳ ἐγκατεστημένου. (αὐτόθι, σελ. 193).

στοι αὐτῶν εἰς τὰς δρεινὰς θέσεις τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας, παλαιᾶς καὶ νέας Ηπείρου καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Θράκης. Ἐν τῇ αὐτῷ δὲ ἐγκαταστάσει οὐδὲν πρόσκομμα παρενεδάλλετο, διότι ἐνεκτῶν ὡς εἶρηται βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν, οὐκ δλίγη λεψιανδρίας καὶ ἐρήμωσις ὑπῆρχεν ἐν ταῖς χώραις ταύταις, καὶ διότι ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις ἐθεωρεῖ δπωσοῦν συμφέρουσαν τὴν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ κράτους ἐφάπλωσιν αὐτῶν, ἐνεκεν τῆς μαχιμότητος τῶν ὄμοδος· τούτων ἀποίκων (1), καὶ τῆς ἐπαυξήσεως τῶν δημοσίων προσόδων διὰ τῆς ἀσφαλοῦς ἐξασκήσεως τῆς κτηνοτροφίας ἢτις ἦτο τὰ κύριαν αὐτῶν ἐπιτήδευμα. Ἐκ τοιούτων λοιπὸν κατοίκουν ποιμενοβίων καὶ αἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς Πίνδου κλίτους, καταλληλόταται οὖσαι εἰς διατροφὴν καὶ πάχυνσιν τῶν θρεμμάτων, κατωκίσθησαν περισσότεροι, παρηγκωνισθέντων τῶν ἐπιτοπίων, σίτινες ὡς λειψαναὶ τῶν πρώην ὑπερπληθῶν ποιμενοβίων ἐνέμοντο τὰς δρεινὰς αὐτὰς νομάς.

6. Τοιαύτην ἀρχὴν λαβούστης τῇς ἐν ταῖς χώραις ταύτης ἐμφωλεύσεως τῶν ἡμετέρων Βλάχων, ἐπῆλθε μετ' οὐ πολὺ πρὸς κορύφωσιν τῆς καγεδίας τῶν ἐπιτοπίων φιλοσύχων λκῶν ἡ ἐκ τῆς Βουλγαρικῆς ἀπανθρωπίας καὶ ἀσεβείας (2) κατακτητικὴ λατλαῖς (668-685), καθ' ἦν οἱ Βλάχοι, ἐνεκεν τῆς δρεινῆς ἐνδιαιτήσεως καὶ μαχιμότητος αὐτῶν, οὐχ ὑφίσταντο διότι καὶ οἱ αὐτόχθονες ὑπέστησαν διότις πρὸς ἄλλοις ὑπεβοήθουν αὐτοὺς καὶ οἱ μετὰ τῶν Βουλγαρικῶν στιφῶν ἐνωθέντες Δακορουμοῦνοι διὸ δινοτέ τινες τῶν Βλάχων ἐνούμενοι μετὰ τῶν ἐπιδρομῶν, συνέπραττον εἰς τὰς δηγώσεις τῶν αὐτογένεων καὶ συμμετεῖχον τῶν λαφυραγωγιῶν. Συνεπείχε δὲ τῆς Βουλγαρικῆς ισχύος, καὶ προσδούοις διαγράψας ἐξασθενοῦντος τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, αἱ τοπικαὶ διοικητικαὶ ἀρχαὶ, δλίγη προσοχὴν καὶ φόρον ἐνέ-

(1) Περὶ τῆς κατὰ τὸν Αἴμον ἐγκασταστάσιος Δακορουμουνιῶν πληροφορεύμεθα ἐκ τῶν ἐπομένων, ἕτινα ὁ Χρονογράφος Θεοφάνης ἐκτίθεται: «Ο δὲ Κευκεντίουλος (Στρατηγὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Μαυρικίου) ἐν ταῖς ὅλαις τοῦ Αἴμου κρυπτώνετος εἶχελλος σὺν τῷ Μαρτίνῳ καὶ καταλαβὼν τὸν Χαγάνον (Βασιλέα τῶν Αἴδαρων) ἀνεταιμότατον, διὸ τὸ τὴν πληθὺν τῶν βαρβάρων περικείσθαι τῇ Θράκῃ, πρώτη φυλακὴ καὶ αὐτοῦ χωρεῖ, καὶ ἦν αὐτῷ μέγα τῶν ἐπὶ γειτῶν τὸ κατόρθωμα, εἰμὲν τούτη τινὶ παρεσφάλη τοῦ ἐπιγειρόμενος, ἐνὸς γέροντος τὸν φόρτον διεστρέψαντος ἐπαίρεσ τοῦ δεσπότου τοῦ ζώου προσφωνεῖ τὸν φόρον ἀγορθῶσας τῇ πατρώφ φωνῇ: «Τόρνα, τόρνα Φράτσε»· καὶ διὰ μὲν κύριος τοῦ ἡμέρου τὴν φωνὴν οὐκ ἴσθετο, οἱ δὲ λαοὶ (στρατεῖοι) ἀκούσαντες καὶ τοὺς πολεμίους ὑποστῆναι αὐτοῖς ὑπενοχόντας, εἰς φυγὴν ἐτράπησαν, «τόρνα, τόρνα» μαγισταῖς φωναῖς ἀντικράζοντες. (Χρονογρ. Θεοφάνους Βασιλείῳ Μαυρικίου τὸ έτος 671 μ. Χ.)

(2) Επὶ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιώτατου ἐν ἔτει 668 οἱ Βούλγαροι παρελάσουν τὴν Κάτω Μυσίαν, καὶ καθ' ὀλίγην ἐπιθίμενοι Ρωμαίοις πολεμούμενοις ὑπὸ τῶν Αἴδαρων, ἐξηπλώθησαν ἔως ἀγρίδιος, καὶ ἀκυρίευσαν αὐτῆς καὶ τῶν πέριξ αὐτῆς ἐπαγγίαν. (Ἄσσιθ. Ιεροκ. Διαδεκάδιβλος, Βιβλ. Ε'. Κιφ. Κ' σελ. 505).

πνεον πρὸς τοὺς ἐνόπλως βιοῦντας Βλαχοποιμένας, μέχρι τοῦ Βουλγαροκτόνου Βασιλείου (1019). Διὸ καὶ διετέλουν βιοῦντες κατὰ τὸ πλεῖστον ἡμικανέξαρτοι· ἀλλ' ἐκ τῆς ἐμπορικῆς σχέσεως καὶ συμβούσεως αὐτῶν μετὰ τῶν αὐτοχθόνων Ἑλλήνων καὶ τῆς θρησκείας ἀφοσιώσεώς των εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ἐξωκειώθησαν ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τὰ ἔθιμα καὶ τοὺς τρόπους αὐτῶν, ἐλάλουν εὐχερῶς καὶ τὴν ἑλληνικὴν, καὶ διημέρεις παρεγέμμιζον τὴν δακορουμανικὴν διώλεκτὸν δι' ἑλληνικῶν λέξεων καὶ φράσεων.

7. Προέόντος τοῦ χρόνου καὶ αὐξάνοντος τοῦ Βλαχικοῦ στοιχείου, περιοδικῶς διαδεῖς αὐτῶν ἀποθέμενοι διὰ παντὸς τὴν ποιμενικὴν ῥάβδον, ἐξέλεγον καὶ ἐνίδριον μάνιμον κοινωνίαν ἐν τοῖς πεδινοῖς μέρεσιν, ἐν οἷς οὐκ ὀλίγοι κατὰ τὴν πονηρὰν ἐκείνην ἐποχὴν κῶμαι καὶ χωρία ἔκειντο ἐγκαταλειμέναι καὶ ἀκατοίκητοι. Τῶν νεοπαγῶν δὲ αὐτῶν κοινωτίτων οἱ ἀρρενεῖς ἐνησχολοῦντο εἰς τὴν γεωπονίαν καὶ διαφόρους τέχνας, αἱ δὲ γυναῖκες εἰς τὴν πλοκὴν καὶ ὄρχανσιν μαλλίνων χειροτεγγημάτων, ὃν ἡ ἐπίζητος καὶ ἀνάλωσις συνετέλεσαν εἰς τὴν συστηματικὴν ἐξάσκησιν ἐμπορικοῦ ἐπιτηδεύματος· καὶ τοιχύτην ἀρχὴν ἔσχον ἐν μὲν τῇ Θεσσαλίᾳ αἱ κατὰ τὸ Ἀσπροπόταμον ἐνιδρυθεῖσαι ἀξιόλογοι κοινότητες, καὶ τὸ Βλαχολείβαδον, ἐν δὲ τῇ Ἡπείρῳ τὸ Μέτσοβον, οἱ Καλαβρύται καὶ ἡ περιώνυμος Μοσχόπολις, καὶ ἐν τῇ διμόρῳ Μακεδονίᾳ ἡ Σίπτοκα, ἡ Νικολίται καὶ ἔτεραι τινες καταστραφεῖσαι καὶ ἐκλείψασι κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἐκκονταετηρίδα.

8. Διελθόντες τὰς ιστορικὰς τοῦ μεσαιώνος πηγὰς, σταχτὴς ἡ διυνήθημεν προμηθευθῆναι ἐν ᾧ τόπῳ Λάμψαν, μόνον τὰ ἐπόμενα εὑρούμενα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Αἴγαου εἰσχώρησιν τοῦ βλαχικοῦ στοιχείου εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Θράκης, καὶ τὴν ἐμφώλιασιν αὐτοῦ εἰς τὰς τρεῖς ῥηθείσας Ἑλληνικὰς χώρας, Μακεδονίαν, Ήπειρον καὶ Θεσσαλίαν, ὑπὸ τὸ σύνομα Βλάχοις, ὅπερ εἰς οὐδεμίαν προγενεστέραν ἴσχειν ἀρήγησιν ἀπηντήσαμεν.

9. Προτάττομεν δὲ τὴν μαρτυρίαν Νικήτα τοῦ Χωνιάτου λέγοντος, διὰ περὶ τὸ 1187... «οἱ κατὰ τὸ ὅρος τοῦ Αἴγαου βάρβαροι, οἱ Μυσοὶ πρότερον ωνομάζοντο, νῦν δὲ Βλάχοι κιελήσκονται, ταῖς τοπικαῖς δυσχερεῖσις πεποιθότες καὶ τοῖς φρουρίοις θρησκυόμενοι, ἀ πλεῖστα τὰ (κύτοσε) εἰσὶ, καὶ ὅρθι κατ' ἀποτόμους κείμενα πέτρας, καὶ ἄλλοτε μὲν κατὰ Ρωμαίων ἐμεγαλχύχησαν (1039-1041), τότε δὲ πρόφασιν εὑρηκότες (θ δὴ λέγεται Πάτροκλον), τὴν τῶν οἰκείων θρησκύτων ἀπαγωγὴν καὶ κάκωσιν ἔκυτῶν, εἰς ἀποστάσιν λαμπράν ἀνεσκίρτησαν, ἦσαν δὲ οἱ τοῦ κακοῦ πρωτουργοὶ καὶ τὸ Εύνος ὅλον ἀναστέσκυτες, Ηέτρος καὶ Ἀστάν διογενεῖς καὶ ταυτό-

σποροι...» (Χρονικῶν, περὶ Ισαακίου Ἀγγέλου Βιβλ. Α'). Ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης συνάγομεν, διὸ πολὺ πρὸ τοῦ 1039 πολλοὶ ποιμενόδοις Βλάχοι ὑπῆρχον ἐν τῇ μεσογείῳ Θράκη, Ισχυροί τε καὶ μάχιμοι ὅντες, διὰ τοῦτο οὐκέτι οὐδὲν οὐδὲν τοῦτον ἀναβλαστησάντων Βουλγάρων κατὰ τῆς βυζαντινῆς κυριαρχίας (1). Οὐτοί περὶ τὸν Αἴγαον ἐγκατεστημένοι, ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν δύο φηθέντων ἐπαναστατῶν καὶ τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ τῶν Ιωάννου, πολλάς καὶ ποικίλας ζημίας καὶ καταστροφὰς ἐπέφερον τοῖς αὐτόγνωστοις καὶ δραδέσσοις λαοῖς, ἐπὶ Ισαακίου τοῦ Ἀγγέλου καὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1185-1204) ὡς ἐκ τῆς ἀναζιότητος τῶν Αὐτοκρατόρων τούτων, καὶ ἐνεκκ τῶν διαφόρων καὶ ποικίλων ἐχθρῶν τῆς βυζαντινῆς κυριαρχίας, οἵτινες κατὰ τὴν πονηρὰν ἐκείνην ἐποχὴν ἐξ Ἀνατολῶν καὶ Δυσμῶν προσέβαλον τὴν αὐτοκρατορίαν, ἦς τινος ἐπὶ τέλους τὸ πλεῖστον μέρος κατεβρόγθισαν οἱ Σταυροφόροι.

10. Οὐτοί πολὺ πρὸ τῆς ΙΓ' ἐκατονταετηρίδος ἐνθαύλευσον ἐν τῇ Θράκῃ Βλάχοι ποιμενόδοις μεταξὺ τοῦ Ἐλλησπόντου καὶ Αἴγαου, ἔχομεν τὴν μαρτυρίαν τοῦ χρονογράφου Γεωργίου τοῦ Παχυμέρου, ιστοροῦντος πληθὺν αὐτῶν, ἐγκατεστημένων καὶ διαταμένων μετὰ τῶν ὑπερπληθῶν ποιμνίων τῶν εἰς τὰς πλουσίας νομὰς τὰς μεταξὺ Βυζαντίου καὶ Βυζίση, καὶ διὰ ἐπίφοβοις καὶ ὑποπτοῖς ὅντες ήναγκάσαν τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον τὸν πρεσβύτερον τῷ 1282, διόπειρας καταναγκάση αὐτοὺς μεταβήναι εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διότι ἐδείκνυον διάθεσιν νὲ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν Βουλγάρων, τῶν ἐπιπειλούντων ἡδη εἰσβαλεῖν εἰς κατάκτησιν τῆς Θράκης· καὶ τούντι ἐν πλείστῃ ὅπῃ αὐστηρότερτι ἐγένετο ἀνυπερθέτως ἡ τῶν Βλάχων ἔκείνων διαπόρθμευσις· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐκλειπόντος τοῦ κινδύνου, ἐδόθη τοῖς ἐξορίστοις ἡ ἀδεια τοῦ ἐπανακάμψαι εἰς Θράκην, ἵνα διὰ τῆς κτηνοτροφίας προσποιεῖσθαι ἀφθονώτερα καὶ εὐθηνότερα τὰ τρόφιμά της ἡ πολυάνθρωπος βασιλεύουσα. (Χρονικὸν περὶ Μιχ. Παλαιολόγου).

11. Οὐτοί Βλάχοι δουλοπάροικοι ἡ δρθότερον εἰπεῖν οἰκογενειάρχαι ἀγρόται, ὑπῆρχον διεσπαρμένοι εἰς τὰ μεσόγεια τῆς παλαιᾶς Ἡπείρου πρὸ Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου (1078—1081), πληροφορούμεθα τοῦτο ἐκ τοῦ Χρυσοειδοῦ τοῦ νεωτέρου Ἀνδρόνικου, διπερ ἐξεδόθη τὸ 1324 πρὸς ἐπικύρωσιν τῶν προνομίων καὶ δικαιῶν τῆς Μητροπόλεως Ιωαννίνων, ἥτις ἀπὸ τῆς ἀναθείσεως αὐτῆς περὶ τὰ τέλη τῆς IA' ἐκατονταετηρίδος, ἐκέκτητο μεταξὺ αὐτογόνων ἀγροτῶν καὶ διαφόρους τοιούτους Βλάχους,

(1) Διὰ τὴν ἀπεστασίαν ταύτην οἱ ἐν τῇ Θράκῃ Βλάχοι ἐτίμωροίθενται δείντως, καταπολεμηθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγδρείου Αὐτοκράτορος Μαγουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ κατὰ τὸ 1043.

καλλιεργούντας ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν, γαίας ἀνηκούσας εἰς τὴν φυθεῖσαν μητρόπολιν. (Χρονογρ. Ἑπείρου Β. σελ. 307).

42. Οτι πρὸ τῆς ἐποχῆς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἐν τῇ Ἀθαμανίᾳ, τῇ νῦν ἐπαρχίᾳ Ἀσπροποτάμου, διητῶντο Ἀλβανοί τε, Βούλγαροι καὶ Βλάχοι ποιμενόδιοι, καὶ ὅτι ἐκ τῶν τριῶν αὐτῶν ἔθνικοτέτετον πρὸ πολλοῦ γεωπόνοι τινὲς, οἰκογενειάρχαι ἀδιασπάστως, ἵσαν ὑποβεβλημένοι καὶ προσπρηγμένοι εἰς τὰ κτήματα τῆς κατὰ τὸ 1040 ἀναδειγθείσης Ἐπισκοπῆς τῶν Σταγῶν. Τοῦτο δὲ ἔξαγομεν ἐκ τίνος χρυσοῦσθούσου, ὅπερ δὲ προμνησθεὶς Ἀνδρόνικος δὲ νεώτερος ἔξεδωκε τῷ 1322 μηνὶ Μαρτίῳ εἰς ἐπικύρωσιν τῶν προνομίων καὶ δικαιών τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης (1).

43. Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰω. Κατακούζηνοῦ μανθάνομεν, ὅτι Βλάχοι ποιμενόδιοι Ἀλβανοί τε συμμεμιγμένοι κατείχον τὴν Παραπίνδιον, τὴν μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Ἑπείρου, φέροντες τὸ φυλετικὸν σημα Μπλακούσιοι, Μπούσιοι καὶ Μεσαρίται, καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς ἀποσθέσεως τῆς τοῦ Ἀγγελωνύμου δυναστείας διατελοῦντες ἀνεξάρτητοι ὅτε κατηλθεν εἰς Θεσσαλίαν εἰς προσάρτησιν πάσις αὐτῆς τῆς χώρας δὲ Ἀνδρόνικος (1333), οἱ ποιμενόδιοι οὗτοι διακινδυνευούσαν τῆς ὑπάρχειας αὐτῶν τε καὶ τῶν ποιμνίων των, ὑπετάγησαν τῇ αὐτοκρατορίᾳ ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Θεσσαλοί, ἀναβαίνοντες εἰς δώδεκα χιλιάδας ψυχῶν, καὶ ὅτι οἱ ἀπόγονοι τῶν Μπλακασίων τούτων διεδραμάτισαν οὖσι ωδεῖς πρόσωπον ἐν τῇ ἐποχῇ τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἑπείρου Θωμᾶ τοῦ Τυράννου καὶ Ἰζαούλου (1367—1403) ἔξιγεται ἐκ τοῦ Χρονικοῦ τῆς Ἑπείρου.

44. Τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ Ṅνομα Βλαχίχ ἔσχε διακριτικὸν ἡ ἀρχαία ἴστικιώτις, χώρα τῆς Θεσσαλίας καὶ οὐχὶ ἄπασα ἡ Θεσσαλία, ὡς τινες ἀποφίνονται (2), ποριζόμενη ἐκ τοῦ μυησθέντος Νικήτα τοῦ Χωνιάτου. Οὗτος περὶ τὸ 1208 γράψας τὴν ἱστορίαν του, ἐν τῇ ἐκτραγωδήσει τοῦ διαμελισμοῦ τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἀναφέρων τὴν ὑπὸ τοῦ Βονιφατίου καταληφθεῖσαν Θεσσαλικὴν χώραν, ἥτοι τὰς πεδιάδας τῆς Λαρίσης, τὸν Ἀλμυρὸν κτλ. προστίθησιν· «ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ ἀλλοῖς τις (ἀρπαξ) τὰ Θεσσαλίας κατέχων Μετέωρα καὶ νῦν Μεγάλη Βλαχία κικλήσκεται, τοπάρχης ἦν ἐκεῖ. (Βαλδουνός δὲ Φλάνδρας). Τὸ ἔνομα λοιπὸν Βλαχίχ ἐδόητο ἡ φήσις της χώρας περὶ τὸν ΙΒ' αἰώνα καὶ οὐχὶ πρότερον· ἐπεδόθη δὲ ὡς εἰρηται εἰς μόνην τὴν ἴστικιώτιδα, καὶ διετηρήθη μέχρι τῆς Τουρκοκρα-

(¹) Όρα ἔκθεσιν Φιλολογ. Σολλήγου Κωνσταντινουπόλεως ἐκδιδούμενην τῷ 1863 σελ. 46, καὶ Σιγγίλιον τοῦ Πατριάρχου Δυτινίου, σελ. 49, αὐτόθι.

(²) Όρα Σύντεμαν ἰδέαν τῆς Μακεδονικούς γραμματικῆς ἐκδιδούμενης ἐν Βουκουρεστίῳ, 1862, τραγελαφικὸν σύμβολον τοῦ προανατερομένου Ι.Κ. Μαζίμου, σελ. μετ' τοῦ προειδίου του.

τίχες (1) ἡ κλήσις αὕτη, διακρινομένης τῆς ἀλλης Θεσσαλικῆς γῆς διὰ τῶν κλήσεων Θεσσαλιώτιδος, Πελασγιώτιδος Φθιώτιδος καὶ Λοκρίδος (Νικηφόρος; Γρηγορᾶς καὶ Γεώργιος Ἀκροπολίτης), τὸ δὲ ἐπίθετον Μεγάλη, ὅπερ μόνος ὁ Χωνιάτης ἀπεμνημόνευσεν, ἐπεδόθη πρὸς διάκρισιν τῆς Ἑπειρωτικῆς Παραπινδίας χώρας, εἰς ἣν ἐγκατεστημένοι ἦσαν Βλάχοι ποιμενόδιοι, διηγώτεροι τὸν ἀριθμὸν ὄντες κατά τὴν φήσις των ἐποχῶν.

45. Τοικύττες καταγωγῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως ὑπῆρξαν οἱ εἰς Ἑλληνικὰς χώρας ἐμφαλεύσαντες Δακορουμοῦνοι, οἵτινες, ἀγνοοῦμεν, ἐάν ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Σέρβων, τῶν ὑπὸ τὸν Κράλην Στέφανον διαβατικῶς πως κατακτησάντων τὸ πλεστὸν τῆς Μακεδονίας, τὴν τε Ἑπείρον καὶ Θεσσαλίαν (1346—1456), ἔπαθον διηγώτεροι τῶν αὐτοχθόνων δεινοπαθήματα καὶ ἀπογυμνώσεις, διότι οἱ Σέρβοι οὐκ ἐθεώρουν τὴν Βλαχικὴν φυλὴν συμπαθεῖ βλέμματι ὡς οἱ Βούλγαροι ἐν ταῖς εἰσβολαῖς αὐτῶν.

(Ἐπεται συγέγεια.)

π. Θ.

Η ΚΟΜΗΣΣΑ ΠΟΤΟΣΚΗ.

(Ιστορικὸν διήγημα πρωτότυπον)

Γ' πόδ Κ. ΡΑΜΦΟΤ.

Α'.

Περὶ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἐκατονταετορίδος δὲ Γάλλος Μαρκίων Βαλλιέρος, περιελθὼν τὴν Ιταλίαν, ἐπεσκέφθη τὰ Μεδιόλανα, τὴν Ρώμην, τὴν Φλωρεντίαν καὶ τὴν Βενετίαν, καὶ ἐκεῖθεν ἐπιβὰς ἐπὶ πλοίου Ίονικοῦ ἀφίχθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἵνα ἐπισκεφθῇ καὶ ἐκεῖ πᾶν δὲ τι ἄξιον περιεργείας ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ.

Ο Μαρκίων κατέλυσεν εἰς τὴν συνοικίαν τοῦ Πευτοπαζάρου, τὴν μεταξὺ Γαλατᾶς καὶ Σταυροδρομίου, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ἐκ πατρὸς ἔξαδέλφης του, ὑπανδρευθείσης πρὸ δεκαετίας μετὰ τοῦ κυρίου Γλα... διασήμου μεγαλεμπόρου Γάλλου· καρπὸς τοῦ γάμου τοῦ ἀγαθοῦ τούτου ζεύγους ὑπῆρξαν δύο κοράσις δικταετῆ δίδυμα, ὃν καὶ ἡ μορφὴ καὶ τὸ σῶμα καὶ αἱ χάριτες ἦσαν κοιναί.

(¹) Τοῦτο ἔξαγομεν ἐκ τῶν σημειωθέντες Σιγγίλιον, ἐπερ ἐν θετικῇ 1393 ἐπεδόθη περὶ τοῦ Οίκου μενικαῖου Πατριάρχου Αντωνίου, πρὸς ὑποστήσειν τῶν ἀρχαίων προγεμίων τῆς Ἐπισκοπῆς τῶν Παγῶν (ἴκεσσις φιλ. Συλλ. Ενθ' ἀνωτέρω σελ. 49). Καὶ ἐν τῷ χρονικῷ τῆς Ἑπείρου, ἐπερ οἱ μοναχοὶ Πράκλος καὶ Κομνηνὸς συνέρρεαψαν περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΒ' ἐκατονταετορίδος, ἀπαντώμεν τὴν ἴστικιώτιδα, (ἥτοι τὴν νῦν Εγκληματικὴν παροικίαν τῆς Ἐπισκοπῆς τῶν Σταγῶν) καλουμένην Βλαχίαν ἐν Ελλάδι πρὸς διάκρισιν τῆς Δακίας.